

Iktatószám

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Oszályozás

Tárgy

343.811

Hely

Idő

"1913"

Személy

Helvszám

Szerző

Cím Látogatás a gyűjtőfogházban.

Forrás:

Pesti napló

Bp.

1913 11/27

(Helv)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

Látogatás a gyűjtőfogházban

— Egyetemi tanulmányut. —

A központi újtemető mellett magas kőfallal körülvéve szomorú külsejű épület áll: a kőbánya gyűjtőfogház. A sarkert néma halottainak a híjgéri a feltámadást, a fogház lakói számára a erkölcsi újjászülést, a társadalomba való újrafvételt a kriminológia új iránya hirdeti és tüzi k céul. Ez a magasztos cél: a javítás-nevelés min nagyobb tért hódít magának a büntetőpolitikában diadalmasan győzve le régi, hamis ideológiák máig fennmaradt hibáit. A fejlődés mutatja, hogy „elretenfés“, „megtorlás“ a mult idők zord kuriozuma lesznek csupán, anachronizmusok, jogtörténeti emlékek. Valóban „a börtönügy fejlődése kezdetén hasonló a gyógyszerészetéhez: mérgekből készítettél az első gyógyszereket“. Ma már a szabadságveszté büntetése a visszaadandó szabadságra való fokozatos előkészítés kell, hogy legyen. Küzdenie kell elítéltnék a szabadságért, újból meg kell érdemelt azt, amit nem tudott eléggé becsülni.

A gyűjtőfogháza, ahol egyelőre fegyencék, rabok és fiatalok elítéltek vizsgálati foglyokkal együtt vannak, ez a modern javító szellem lengi át. Erről győződik meg, aki befekinthet az épület technikai és egészségügyi berendezésébe, és bepílanthat a gyűjtőfogház lakóinak életébe. Alkalmat szolgáltatott pedig erre az a tanulmányi kirándulás, melyet Vámbéry Rusztem egyetemi tanár a börtönügy legjelesebb hazai szakértője vezetésével a joghallgatók fettek. Vámbéry előadásával kapcsolatban sulyt helyez arra, hogy hallgatói a fogintézményeket ne csak elméletileg, de gyakorlatilag, működésükben is megismerjék.

A tanulmányi kirándulás főcélja a börtönügyi muzeum megtekintése volt. Ez az érdekes és nagy tudományos értékkel bíró intézmény hivatalosan 1910-ben nyílt meg és jelenleg a gyűjtőfogház három termét foglalja el. Itt látható a kronologikus sorrendben a büntetési eszközök fejlődése: a pallóstól a bitófáig. Egy egész szekrényt töltenek meg a súlyos bilincsek, kurtavasak, szomszédóságukban vannak a pengérek, kalodák számos példányban. Érdekes egyik középkori város diszes pallosa, melybe cifra gót betűkkel ez a két sor van vésvé:

„Die Herren strafen das Unheil
Ich exequiere das Urteil.“

Legkülömbözőbb kinzoeszközök mellett van elhelyezve a hírhedtebb bűnösök történelmi arcképcsarnoka. A régi betyárvilág romantikus alakjai találkoznak itt a legfrissebb bűnügyi szenzációk hőseivel. Nagy helyet foglalnak el a rabok számára becsempészett tárgyak, kenyérbé dagasztott gyufa, ruhakafében elhelyezett pénzdarabok, valamint oly eszközök, melyekkel szökést vagy öngyilkosságot terveztek. A halálraítéltek praeparált koponyái hosszú sorban állanak egy polcon.

Sokkal kellemesebb látvány a több szekrényt betöltő rabmunkák muzeuma. A szorgalom és ügyesség bámulatos alkotásai ezek. Szöbrocskák, festmények, kenyérbéiből készített dísz tárgyak, sakkfigurák, játékkatonák, cimerek, himzések és még sok mindenféle, hosszú rabságban töltött évek gondjait és szenvedéseit tompító produktumok.

Itt van Finta Sándornak, a szomorú hírnévre vergődött szamosújvári fegyencnek egy domborműve — igazán művészi munka. Érdekes a „Szent István“-hajó, valamint egy szilvamacokból készített emberi alak, melyen egy elmebeteg fogoly másfél évig dolgozott.

Oly nagy a muzeum anyaga, hogy a három terem már nem képes befogadni az újabb tárgyakat. A fogházban jelenleg hétszáznál több lakó van. Az épület úgy van konstruálva, hogy valamennyi cellának ablaka kifelé nyíljon és a foglyok levegőhöz és

világossághoz jussanak. A folyosóról, ahol állandóan ör cirkál, jobbra-balra vannak a cellajátók, mindegyik mellett fekete táblán a fogoly delictuma és büntetési ideje, a v. betű a visszaesést jelzi. Betekintve az ajtók kis kerek nyílásán, a legtöbb foglyot munkában elfoglalva láttuk. Ezeket még nem bocsájtották a közös műhelyekbe, ahol beszédtilalom van ugyan, de mégis szabadabb a mozgás. Az asztalosok, zacskókészítők és nyomdászok serényen dolgoztak. Legtöbbsen itt tanultak a mesterségüket. A bánásmód ellen senki se panaszkodik, de természetesen valamennyien várva várják a szabadulás óráját. Öt évnél hosszabb időre elítéltek itt alig vannak.

A konyhából épp vacsorát vittek a foglyoknak. Ma szalonnát kaptak, mert délben nem volt „hus-ebéd“, ami háromszor van egy héten.

Az udvaron sétájukat végezték a fiatalok foglyok. Egy más mögött 5—6 lépés távolságban körben járkáltak, inkább sietve, mint sétálva, a szuronyos börtönőr felügyelete alatt. Szomorú benyomást tesz az emberre az arcokról tükröződő levertség és közömbösség. Legtöbbsük iszákos, degenerált szülők elzüllött, vagy züllésnek indult gyermeke.

Már távozóban volt az egyetemi társaság, mikor az ügyészség zöld kocsjá állott meg a kapu előtt. Három új vendég érkezett: a 12—14 éves gyerkőcök egy újpesti tolvajbanda tagjai, egyelőre vizsgálati foglyok. A folyosón a borbély megnyírta őket, fürdés után pedig kapnak egy-egy cellát. És remélhetőleg a humánus bánásmód, a javító nevelés és a munka, mely rájuk e helyen vár, talán vissza fogja adni őket családjuknak, az életnek és a társadalomnak...